

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

De Iustitia Et Iure ceterisq[ue] Virtutibus Cardinalibus

Lessius, Leonardus

Antverpiæ, 1632

2 Vnde proueniat Ordinum religiosorum diuersitas, & quis sit inter eos perfectior.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72459](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72459)

nem seu acceptationem. Nec obstat quòd obseruatio votorum aliquando dicitur pertinere ad essentiam Religionis: id enim intelligendum est, vel quia essentia Religionis ad eam obligat, debitum enim & obligatio seruandi vota est Religioni essentiale: vel quia pertinet ad essentiam Religionis consideratè in actu secundo.

D V B I T A T I O II.

Vnde proueniat Ordinum religiosorum diuersitas, & quis sit inter eos perfectior.

D. Thom. quæst. 188. art. 1. & seqq.

16 **R**espondeo & Dico Primò, Diuersitas Ordinum religiosorum non prouenit ex aliquo quod Religioni est essentiale, vt sunt tria vota essentialia, & approbatio Ecclesiæ. hæc enim omnes sunt communia. Itaque si essentialia spectentur, omnes sunt eiusdem speciei: consistit enim omnium essentia in obligatione trium votorum ab Ecclesia acceptatorum.

17 **D**ico Secundo, Hæc diuersitas Ordinum prouenit ex duobus. Primò, Ex particulari fine seu functione, ad quem quisque Ordo speciatim est institutus. ita D. Thomas supra art. 1. Quidam enim sunt instituti, vt præter obseruantiam votorum essentialium, potissimum se exercent in operibus vitæ contemplatiuæ. Tales ferè sunt quos antiquiores Patres instituerunt, Antonius, Pachomius, Basilii, Benedictus, Bruno, Ordo Cisterciensium, & Cluniacensium. Horum cultores propriè vocantur Monachi, quia vacant solitudini, & *ἡ μοναχὸς*, id est, vnitati, quæ Deus est, sunt intenti. Ad hos referendi Canonici regulares, quorum præcipua functio est Horas canonicas in choro piè decantare. Alij instituti sunt ad opera vitæ actiuæ corporalia; vt ad redimèdos captiuos, ad suscipiendos peregrinos, ad seruendum infirmis, ad defendendam Ecclesiam contra hostes fidei. hæc enim omnia sunt opera charitatis, quibus tenditur ad perfectionem: vnde ad ea peculiari studio obeunda potest aliquis Ordo Religionis institui. Vide D. Thomam qu. 189. Alij partim ad contemplationem, partim ad opera vitæ actiuæ, sed spiritualia, quæ contemplationem supponunt; vt sunt Ordines mendicantium, & Societas nostra, quæ etiam inter Mendicantes auctoritate & iudicio Sedis Apostolicæ censenda est.

18 **S**ecundo, Ex particularibus medijs & ritibus, quibus vtuntur vel ad vota sua melius seruanda, vel ad functionem propriam melius obeundam. Sic inter Ordines ad contemplationem institutos videmus magnam varietatem in habitu, victu, ieiunijs, alijsque pijs exercitijs. Similiter inter Ordines mendicantium. Hinc fit vt diuersæ sint regulæ & constitutiones Religionum, quibus hæc omnia in particulari præscribuntur. Et quamuis non numerentur à DD. nisi quatuor regulæ approbatæ, sub quibus omnes Ordines religiosi militant, (præter Carthusianos, qui habent sua statuta, & Societatem IESV, quæ suas constitutiones) videlicet Basilij, Augustini, Benedicti, & Francisci: tamen singuli suæ regulæ proprias constitutiones adiunxerunt, quibus inter se discrepant, etiam si eandem regulam sequantur. sub regula enim D. Basilij viuunt panè omnes Græci Mona-

chi: sub regula B. Augustini omnes Canonici regulares, Dominicani, Augustiniani, Seruita, Hieronymiani, Hospitalarij, Cruciferi, & aliqui alij; sub regula S. Benedicti, Monachi nigri, Cluniacenses, Cistercienses, Camuldulenses, Cælestini, & alij. Hi tamen omnes proprijs constitutionibus regulæ superadditis, & habitu multum differunt. Vide Siluestrum, Religio 1. qu. 7.

Hæc autem varietas Ecclesiæ est ornamento. 19
sicut enim Reipub. politicæ est ornamento habere omnia genera opificiorum, quæ iuuent & oblectent vitam istam temporalem; ita Ecclesiam, quæ est diuina quædam Respublica, exornat tanta varietas opificiorum & exercitiorum spiritualium ad excolendam animam & vitam spiritalem inuentorum. Deinde est etiam summè vtilis; sic enim quamplurimis patet aditus ad statum perfectionis: nam qui non est idoneus ad hoc genus exercitij, v. g. ad contemplationem; est idoneus ad aliud, scilicet ad actionem; & contrà, &c.

20 **E**x dictis facile colligi potest quis Ordo Religionis sit perfectior: perfectio enim Religionis primariò spectatur ex fine: secundariò ex medijs. Illi igitur Ordines absolutè sunt perfectiores, qui ordinantur ad finem intrinsecum, seu functionem perfectiorem. Itaque Ordines illi, quorum proprius finis est vacare operibus vitæ contemplatiuæ, sunt perfectiores iis, qui operibus vitæ actiuæ; & qui non tantum contemplationi vacant, sed etiam contemplata in alios transfundunt, perfectiores sunt, quam qui soli contemplationi incumbunt. Tales sunt in Ecclesia Ordines illi, qui instituti sunt ad docendum, prædicandum, & Sacramenta administranda. Primò, Quia perfectius est illuminare, quam lucere tantum. Secundò, Quia illi maxime sunt affines statui Episcoporum, quorum est alios ad perfectionem adducere. Tertio, Quia hoc fuit officium Apostolorum, & ipsius Christi Domini. Quarto, Quia nihil potest esse excellentius, vel Deo gratius, quam studium salutis animarum: ob hanc enim Deus creauit mundum, factus est homo, tanta fecit & pertulit: ob hanc instituta Angelorum ministeria: ob hanc Euangelia, Sacramenta, & omnis ordo ecclesiasticus. Quintò, Quia illi ex vtraque vita sunt mixti, & continent excellentissimas functiones vtriusque. Denique sunt humanæ naturæ accommodatiores, quæ aliquam varietatem functionum postulat, & plerumque in vno genere torpescere solet. Et quamuis vacare soli Deo videatur esse quid melius quam vacare proximo, tamen non semper melius enim est, humana conditione spectata, suis temporibus vacare Deo, & suis proximo, quam semper vacare soli Deo; præsertim cum vacare proximo propter Deum, sit excellens actus charitatis in Deum; & mens humana fatiscat, si assidue in diuina sit intenta. Vnde D. Thomas qu. 188. art. 6. ita scribit: *Sic ergo summum gradum in Religionibus tenent, quæ ordinantur ad docendum, & prædicandum, quæ & propinquissima sunt perfectioni Episcoporum: sicut & in alijs rebus fines primorum coniunguntur principijs secundarijs, vt Dionys. ait. 7. cap. de diuin. nom. Secundum autem gradum tenent illa, quæ ordinantur ad contemplationem. Tertius est earum, quæ occupantur circa exteriores actiones, &c.* Rursus inter eos Ordines, qui operibus vitæ contemplatiuæ vel actiuæ vacant, is est perfectior, qui pluribus vel perfe-

etioribus vacat. Denique inter eos, qui eundem finem habent, præstantior est, qui aprioribus mediis & exercitiis ad illum finem & ad vota sua præstanda vitur.

21
Non ex austeritate.
Hinc sequitur, perfectionem Religionis non esse austeritate metiendam, vt rectè D. Thomas art. 6 ad 3, quia fieri potest vt hæc austeritas minus sit conueniens ad functionem principalem, ob quam Religio est instituta; vel vt etiam impediatur mentem in spiritualibus exercitiis, quibus præcipuè perfectio comparatur.

Vtilitas moderata austeritatis.
Est tamen moderata corporis afflictio, præsertim per ieiunium, utilis ad multa. Primò, Ad excutiendam molliem animi in rebus asperis. Secundò, Ad domandam carnem & spiritui subigendam. Tertio, Ad meditationem & amorem rerum diuinarum. Quarto, Ad varia beneficia à Deo impetranda, iuxta illud, *Qui corporali ieiunio vitia comprimis, mentem eleuas, virtutem largiris & premia.* vide infra lib. 4. c. 2. dub. 10.

22
Non ex rigore paupertatis.
Secundò, Neque etiam ex rigore paupertatis, vt quòd nihil omnino, ne communiter quidem possideant, vt docet D. Thomas art. 7. tum quia fieri potest vt hic paupertatis modus non sit ita commodus ad finem illius: tum quia religiosa paupertas non postulat vt nihil communiter possideant (nam præterquam quòd Dominus & Apostoli loculos aliquando habuere, vt colligitur Ioannis 4. 6. & 13. sanctissimi viri Religiones suas bona in communi possidere voluerunt: vt Basilii, Pachomii, Augustini, Benedicti, Bruno, Bernardus) sed vt singuli non habeant nisi necessaria, idque solum cum assidua dependentia ab arbitrio Superioris. Ceteris tamen paribus, quò maior est paupertas, eò Religio est perfectior.

23
Non requiritur chorus.
Denique ad perfectionem Religionis non esse necessarium chorum: (etsi contrarium parum consideratè insinuat Sotus lib. 10. de Iustitia q. 5. art. 3. vbi dicit, Ordinem illum qui choro careat, vix mereri nomen Religionis,) Primò, Quia officium diuinum non minus attentè & deuotè dici potest sine cātu, quàm cum cantu. Secundò, Quia fieri potest vt chorus impediatur functiones principales, ad quas potissimum talis Religio est instituta; vt prædicationem, administrationem Sacramentorum, institutionem rudium, Gentilium conuersionem. Vnde videmus etiam in Ordine Dominicano, & aliis, primarias personas, quæ illis ministeriis vacare possunt, passim à choro exemptas. Tertio, Etiam si Ecclesia non haberet cantum, posset tamen esse perfecta Religio. Quarto, Quia perfectio consistit in officiis charitatis erga Deum & proximum, quæ omnia possunt sine cantu præstari. Pari modo vota essentialia, & cetera pietatis exercitia non requirunt cantu. Quintò, Quia, vt inquit D. Thomas qu. 91. art. 2. ad 3. *diaconi & Prælati, quibus cõpetit per prædicationem & doctrinam animos hominum prouocare in Deum, non debent canibus insistere, ne per hoc à maioribus retrahantur.* & cap. 2. In sancta Romana, dist. 92. dicitur esse valde reprehensibile vt cantu vacent, qui ad prædicationis officium sunt destinati. ergo Ordo, qui huic officio incumbit, non debet habere chorum. Vnde Caietanus q. 118. art. 7. ait, ad talem Religionem non debere omnes recipi ad professionem, sed solum idoneos ad officium prædicandi, & confessiones audiendi, & ministros eorum necessarios.

DUBITATIO III.

Qui possint ingredi Religionem, qui non.

D. Thomas quæst. 188.

24
1. Episcopi.
R Espondeo eos posse absolute ingredi, qui sui iuris sunt: qui autem alteri sunt obstricti, non possunt, nisi illius consensu. Tales sunt Primò Episcopi; hi enim iureiurando sunt adstricti obedire Romano Pontifici, vt patet ex forma iuramenti ipsorum; vnde sine illius consensu non possunt. Idem patet ex cap. Nisi cum pridem. 10. de renuntiatione; vbi causà ingrediendæ Religionis non permittitur Episcopus renuntiare Episcopatu, & ponuntur hæc solæ causæ ob quas renuntiatio conceditur, nimirum *conscientia criminis*, (videlicet quod etiam post pœnitentiam impedit executionem officii, vt Glossa notat) *debilitas corporis, defectus scientiæ, malicia plebis, grane scandalum, & irregularitas.* Deinde quia sunt obstricti suæ Ecclesiæ sicut maritus vxori; vnde & animam suam pro ea ponere tenentur, sicut Christus pro Ecclesia posuit, d. cap. Nisi cum pridem. 10. quare sicut maritus non potest deserere vxorem absque eius consensu; ita nec Episcopus Ecclesiam absque consensu Ecclesiæ: quem consensum Pontifex, qui omnium Ecclesiarum curam habet, sibi reseruauit. Denique quia si pro arbitrio licitum ei esset Religionem intrare, posset id in magnum damnum Ecclesiæ cedere.

Aduerte tamen, si voueret Religionem, votum non fore inualidum; quia fieri potest vt id & ipsi & Ecclesiæ sit melius. Itaque tenetur Summo Pontifici suum votum aperire, & copiam exequendi petere: nam sub hac conditione, *Si Pontifex cõcesserit*, censetur factum. vnde etiam implicitè vouit eidem proponere: alioquin non seruum, sed illusorium votum esset. Vide Siluestrum Religio, 2. q. 8. & Votum, 3. qu. 3.

25
Coniuges.
Secundò, Coniuges post consummatum matrimonium. cap. Quidam. 3. & cap. Placet. 12. de conuersione coniugat. vnde si alter altero ignorante vel saltem non consentiente profiteatur, alter potest coniugem repetere; & ille tenebitur redire, & debitum petenti reddere; non tamen poterit exigere, sed quantum in se est seruare castitatem, vt supra cap. 40. n. 82. & 84. dictum est, & patet ex duobus capp. iam dictis. Ratio est, quia Ecclesia ita interpretatur ipsius professionem, vt absolute valeat quoad seruandam castitatem, quatenus id non cedit in præiudicium alterius.

Aduerte tamen, si ipse sibi cõsciis sit, saltem per rationes probabiles, quòd, dum profiteretur, non voluerit se independentem à statu religioso ad absolute castitatem obligare, sed solum supposito statu religioso, non tenebitur à debiti petitione aut à secundis nuptiis abstinere: quia votum habuit tacitam conditionem; quæ cum non extet, cessat obligatio, non enim obligat ultra intentionem vouentis. Ecclesia tamen in dubio interpretatur illum se voluisse absolute, & quantum licitè posset, ad continentiam obstringere; vnde in foro conscientia idem in dubio præsumendum.

Vtrum autem in ceteris professio illa censenda sit irrita, an valida sub conditione, si nimirum coniunx non repugnauerit (quomodo vota Religio-

An in ceteris sit irrita.